

PÍSEMNÁ PŘÍPRAVA

Název předmětu: Taktika dělostřelectva
Garant předmětu: kpt. Ing. Jan IVAN, Ph.D.
Zpracoval: kpt. Ing. Jan IVAN, Ph.D.
Téma: T16: Řízení prostoru boje – pozemní dimenze (4p + 2c)
Vzdělávací cíl: Seznámit se zásadami řízení prostoru boje v pozemní dimenzi a to především z hlediska koordinačních opatření palebné podpory.

Obsah:

- 1) Společná palebná podpora
- 2) Sjednocení pojmů a principy řízení prostoru boje
- 3) Charakter činnosti při řízení prostoru boje
- 4) Koordinační opatření
- 5) Koordinační opatření palebné podpory
- 6) Restriktivní FSCMs
- 7) Permisivní FSCMs
- 8) Doporučená literatura

1) Společná palebná podpora

Palebná podpora je rozhodujícím faktorem bojové podpory vojsk a bez jejího kvalitního provedení nelze zajistit úspěch vševojskových sil v boji. **Představuje** zejména použití palebné síly prostřednictvím palby dělostřelectva, úderů bitevních a ozbrojených víceúčelových vrtulníků, úderů vzdušných a námořních sil nebo i elektronických úderů prostředky elektronického boje.

*„Palebná podpora představuje **kolektivní a koordinované použití palby pozemních a na moři rozmístěných systémů nepřímé palby**, vyzbrojených letounů, vojskového letectva, elektronické bojové a neletální munice proti pozemním cílům na podporu bojové operace jak na operační úrovni, tak na taktickém stupni.“* [Pub-31-10-02, s. 38]

Zde uvedené vymezení (Pub-31-10-02) zdůrazňuje kolektivní a koordinovaný charakter palebné podpory a asociuje palebnou podporu s nepřímou palbou pozemních a hladinových dělostřeleckých zbraňových kompletů spolu palbami vzdušných prostředků. Tímto pojetím v podstatě naplňuje definici Společné palebné podpory (**Joint Fire Support, JFS**), jak je uvedena v AArtyP-5.

„JFS is the coordinated and integrated employment of all weapon platforms delivering fires to achieve the required effects on ground targets to support land operations in the full spectrum of conflict. It encompasses the integration of indirect fires and effects in order to influence the adversary forces, installations or functions.“ [AArtyP-5]

Palebná podpora musí být vždy koordinovaná s manévrem bojových jednotek sil s cílem zničit, umlčet, odrazit protivníka nebo rozvrátit jeho úsilí.

Systém palebné podpory se skládá **ze tří prvků**:

- podsystém velení a řízení (zařízení a personál k řízení postupů nutných k rychlému a efektivnímu působení na cíle);
- podsystém zjišťování cílů;
- palebný podsystém (zbraně a munice - pozemní, vzdušné, námořní).

Rozhodující pro efektivní palebnou podporu je schopnost velitele úkolového uskupení **použít všechny dostupné prostředky palebné podpory koordinovaně, synchronizovat jejich použití s manévrem bojových jednotek** a zabezpečit udržitelnost palebné podpory.

Dělostřelecká podpora, jako součást palebné podpory **se provádí palbami (palebnými přepady) ze zakrytých palebných postavení.**

Pro efektivní **začlenění palebné (dělostřelecké) podpory do plánu boje (CONOPS)** velitele úkolového uskupení se provádí její plánování a koordinace - v účelu, prostoru a čase.

Plánování palebné podpory je nepřetržitý proces provádění analýz, rozdělování úsilí (priorit) a stanovování doby a místa provádění palebné podpory (palebného působení) v souladu, a k podpoře plánu boje velitele ÚU. **Probíhá současně s plánováním boje.**

Cílem plánování palebné podpory je zajistit použití nejvhodnějších prostředků palebné podpory od dostupných poskytovatelů a to na správném místě, ve správný čas k dosažení požadovaného efektu (účinku).

Základním výstupem plánování palebné podpory **je Plán palebné podpory** na stupni BÚU (PrÚU) a výše. V podmínkách AČR je obvykle nazýván označován jako **Plán paleb.**

Hlavní odpovědnost za využití dostupných prostředků palebné podpory k podpoře svého boje má velitel bojových sil (ÚU).

Koordinace palebné podpory je nepřetržitý proces realizace (provádění) výstupů plánování palebné podpory a řízení využití dostupných prostředků palebné podpory k podpoře bojových jednotek.

Cílem koordinace palebné podpory je zajistit maximální využití všech dostupných prostředků palebné podpory při současné minimalizaci negativních účinků palby na vlastní vojska (fratricide fire) a nežádoucích vedlejších škod (collateral damage).

K zajištění bezpečnosti paleb (clearance of fire) se využívají koordinační opatření palebné podpory (Fire Support Coordination Measures (FSCM) a opatření pro koordinaci vzdušného prostoru (Air Control Measures, ACM)

Plánování a koordinace palebné podpory probíhá na všech úrovních velení od roty výše. K tomu jsou k bojovým rotám přidělovány týmy palebné podpory (FST) a ke štábům úkolových uskupení prvky koordinace palebné podpory (FSE).

V podmínkách AČR se obvykle jedná:

- bojová rota – družstvo dělostřeleckého průzkumu se schopností JFO (13.dp) a popř. i družstvo předsunutých leteckých návodčích (Forward Air Controller, FAC, 22.zL)
- prapor (PrÚU) – místo koordinace palby a skupina taktického řízení vzdušných sil (tactical Air Control Party, TACP)
- brigáda (BÚU) – středisko koordinace palby a TACP, popřípadě tým styčného důstojníka vzdušných sil (Air Liaison Officer, ALO)

Prvky palebné podpory vytváří ve štábech místa a střediska koordinace palebné podpory (FS Coordination Cell, FSCC). Do koordinačních středisek palebné podpory budou začleňováni i zástupci ostatních poskytovatelů palebné podpory např. námořních sil.

Cílem plánování a koordinace palebné podpory je zajistit dosažitelnost (rychlé a efektivní poskytování) všech dostupných prostředků a efektů palebné podpory na co nejnižší úrovni, rota včetně. Trendem proto je vytvářet na taktických stupních velení (rota, prapor nebo i brigáda) integrované týmy a prvky palebné podpory, nikoli ad hoc řešení, které se zatím uplatňuje v AČR.

Role vedoucího koordinátora (řídícího) palebné podpory a poradce velitele pro palebnou podporu přísluší, v souladu s AArtyP-5, nevyššímu dělostřeleckému veliteli či funkcionáři na daném stupni velení. Tzn. zpravidla:

- velitel družstva DPz u bojové rotě,
- náčelník MKP u praporu,
- veliteli oddílů, popř. náčelníkovi SKP na brigádě (BÚU).
-

Za koordinaci vzdušného prostoru (Air Control Measures, ACM) **odpovídá** zástupce vzdušných sil jednotlivých prvků koordinace palebné podpory.

2) Sjednocení pojmů a principy řízení prostoru boje

Znalost zásad řízení prostoru boje (battlespace management – BM) je nezbytným předpokladem pro činnost důstojníků dělostřelectva v rámci pracovišť koordinace i řízení palby.

V současných podmínkách činnosti dělostřelectva jako součásti společné palebné podpory (Joint Fire Support) je řízení prostoru boje záležitostí pozemních prostorů stejně jako těch vzdušných.

Sjednocení pojmů

Prostor boje – Battlespace

Prostor boje je definován všemi náležitostmi pozemního, vzdušného, hladinového, podhladinového, vesmírného a elektromagnetického spektra, které pokrývají prostor operace.

Dimenze prostoru boje – Dimensions of the Battlespace

V rámci prostoru boje rozlišujeme šest dimenzí: pozemní, vzdušnou (včetně vesmírné), námořní, elektromagnetickou (EMS), výpočetní/počítačovou (CGS) a časovou. Dimenze prostoru boje jsou rozdílné oproti dimenzím definovaným pro tvorbu značek.

Řízení prostoru boje – Battlespace Management (BM)

BM je využití všech dostupných prostředků a opatření, která umožní dynamickou synchronizaci, prioritizaci a dekonflikci všech aktivit napříč jednotlivými dimenzemi v rámci prostoru boje.

Při řízení prostoru boje je nezbytné, aby se vedoucí funkcionáři řídili stanovenými principy:

a) Velitelské řízení a odpovědnost

Řízení prostoru boje je velitelskou záležitostí. Dílčí části řízení prostoru boje mohou být delegovány, nicméně zodpovědnost zůstává na odpovědném funkcionáři.

b) Jasně stanovení prostoru boje

Součásti prostoru boje, které jsou veliteli přiděleny musí být jasně definovány napříč všemi šesti dimenzemi. Společně s tím musí být jasně definována odpovědnost tak, aby bylo v případě problémů jasné, která autorita může konfliktní situace řešit.

c) Sdílení situačního povědomí

Sdílení informací je klíčové pro spolehlivé řízení prostoru boje. Je důležité, aby byly nastaveny spolehlivé vazby na jednotlivé zdroje informací tak, měly osoby zodpovědné za řízení prostoru boje vždy aktuální informace.

d) Identifikace úrovně řízení

V rámci plánování a řízení a musí být jasně stanoveno, za jaké oblasti budou zodpovědné jednotlivé úrovně velení a řízení, např. brigáda (land, air, sea), prapor (land a air).

e) Nepřetržitý proces

Řízení prostoru boje je nepřetržitou činností, která není omezena pouze na plánování.

f) Společné plánování

Řízení prostoru boje je společnou činností, která se neomezuje pouze na jednu úroveň velení, nebo druh vojska. Pro spolehlivé řízení prostoru boje je nezbytné, aby vzájemně spolupracovaly složky a orgány všech druhů vojsk na všech úrovních.

g) Jednoduchost

V jednoduchosti je síla! Jednoduché řídicí mechanismy a opatření mají menší tendence způsobovat chyby a nedorozumění, která mohou mít vážné následky. Složitá opatření bývají méně pružná, zvyšují čas nutný pro rozhodnutí = provedení akce a tím pádem i zvyšují riziko.

h) Pružnost

Řídicí opatření musí být pružná a adaptabilní, aby umožňovala spolehlivě reagovat na situace vzniklé na bojišti kvůli činnosti nepřítel.

3) Charakter činnosti při řízení prostoru boje

Účelem BM je koordinovat jednotlivé činnosti v rámci prostoru boje. Koordinace spočívá ve společné činnosti jednotlivých druhů vojsk tak, aby bylo dosaženo stanových cílů.

Koordinace zabráňuje vzniku nehod a duplikací, že se účinky jednotlivých druhů vojsk vzájemně doplňují čímž je dosaženo maximální efektivity. Požadovaná úroveň koordinace je definována úrovní činností, které jsou prováděny.

Samostatná činnost (Independent Activity)

Samostatná činnost je koordinována základními opatřeními založenými na časové nebo prostorové separaci vojsk. Tento charakter činnosti snižuje riziko střelby do vlastních řad a duplikace, ale nepřispívá ke zvýšení synergie jednotlivých druhů vojsk.

Synchronizovaná činnost (Synchronized Activity)

Synchronizovaná aktivita spočívá v tom, že stanovené druhy vojsk dodržují předem plánované způsoby činnosti (COA), které jim umožňují splnit společné cíle rizika neočekávaného narušení vzájemné činnosti za současného řízení rizika.

Integrovaná činnost (Integrated Activity)

Integrovaná činnost je opačná varianta samostatné činnosti. Vyžaduje společné povědomí a pochopení mezi dvěma a více druhy vojsk takové úrovně, že mohou společně působit ve stanovené části bojového prostoru. Tento charakter činnosti vyžaduje přesné plánování s možností komunikace a řízení v reálném čase.

Bojové operace jsou typické svou komplexností, dynamikou nepředvídatelností způsobenou velkým množstvím jednotek koncentrovaných do malého prostoru bojiště. Pro spolehlivé řízení prostoru bojiště tak mohou být využity různé nástroje, zejména koordinační opatření.

Základními koordinačními opatřeními jsou koordinační opatření palebné podpory (FSCM – Fire Support Coordination Measures) a vzdušná koordinační opatření (ACM - Airspace Coordination Measures).

4) **Koordinační opatření**

Koordinační opatření (vzdušná i palebné podpory) mohou být řízena dvěma, respektive třemi způsoby (metodami):

- **procedurálně (Procedural Control);**
- **pozitivně (Positive Control);**
- **jejich kombinací.**

Procedurální řízení koordinačních opatření

Je založeno na předem připravených a dohodnutých koordinačních opatřeních prostorech a čarách (ACM/FSCM). Procedurální řízení je více omezující než pozitivní řízení je však více odolné proti narušení spojení, nebo jiných oblastí velení a řízení. Používáno u koordinačních opatření palebné podpory stejně jako u vzdušných koordinačních opatření.

Pozitivní řízení koordinačních opatření

Je založeno na použití prostředků umožňujících identifikaci, sledování a řízení prostředků (především leteckých) v reálném čase. Jedná se o koordinaci a dekonflikci činnosti prostředků na bojišti v reálném čase. Tento způsob je volnější než procedurální řízení, avšak vyžaduje vysokou úroveň situačního povědomí zodpovědných osob o činnosti, množství a poloze jednotlivých prostředků přítomných ve vzdušném prostoru. Pozitivní řízení je používáno výhradně u vzdušných koordinačních opatření.

5) **Koordinační opatření palebné podpory**

Koordinační opatření palebné podpory jsou opatření stanovená velitelskými stupni zabezpečující rychlé vyřazení cílů, aniž by došlo k ohrožení vlastních jednotek.

Účelem koordinačních opatření palebné podpory je zabezpečit efektivní využití vzdušného a pozemního prostoru pro provedení útoku na cíle aniž by došlo k:

- zasažení vlastních vojsk nebo nezúčastněných osob;
- zasažení vlastních leteckých prostředků;
- prodlevám ve vedení palebné podpory.

Rozlišujeme dva druhy FSCMs: **permisivní (povolující) a restriktivní (zakazující).**

6) **Restriktivní FSCMs**

PROSTOR ZÁKAZU PALBY - NO FIRE AREA (NFA)

Zákaz vedení palby nebo účinku (!) do stanoveného prostoru, pokud to není povoleno jednotkou, která NFA vytvořila. Může být vytvořena jakoukoliv jednotkou. Ochrana kulturních památek, vlastních vojsk aj.

ČÁRA ZÁKAZU PALBY - NO FIRE LINE (NFL)

Čára, před kterou nesmí být vedena jakákoliv palba bez souhlasu jejího zřizovatele. Je vhodné, aby byla zřízena podél viditelného terénu.

PROSTOR OMEZENÍ PALBY - RESTRICTED FIRE AREA (RFA)

Prostor se specifickými omezeními, do něhož nesmí být vedeny palby překračující stanovená omezení bez souhlasu zřizovatele prostoru. Zřizuje zpravidla velitel brigády, divize, sboru. Například zákaz používání bílého fosforu aj.

ČÁRA OMEZENÍ PALBY - RESTRICTED FIRE LINE (RFL)

Čára definující určitá omezení, za níž nesmí být vedena palby převyšující stanovená omezení bez souhlasu jejího zřizovatele. Musí být zřízena podél viditelného terénu.

7) Permisivní FSCMs

PROSTOR VOLNÉ PALBY - FREE FIRE AREA (FFA)

FFA je specificky určený prostor, do kterého může jakýkoliv zbraňový systém vést palbu bez dodatečné koordinace s velitelstvím, které tento prostor vytvořilo. Prostor vytvářen také za účelem bezpečného odhození nespotřebované letecké munice.

ČÁRA KOORDINOVANÉ PALBY - COORDINATED FIRE LINE (CFL)

Čára, před kterou mohou konvenční dělostřelecké palebné prostředky vést palby kdykoliv (v rámci hranic prostoru podporované jednotky) bez dodatečné koordinace. CFL může být vytvořena na základě návrhu jednotlivých pracovišť koordinace společné palebné podpory. Nejnižší úroveň, která může vytvářet CFL je prapor, tedy místo koordinace palby – MKP (Bn JFSE). K umístění CFL se mohou vyjadřovat a připomínkovat všichni dotčení velitelé manévrových jednotek. CFL nemusí být umístěna v rámci přehledného, snadno identifikovatelného terénu. Avšak stejně jako u ostatních čar je toto přínosné pro snadné rozpoznání veliteli a dělostřeleckými pozorovateli.

Zásadním faktorem pro umístění CFL je maximální dostřel zbraňových systémů. Důležitým parametrem pro umístění CFL jsou schéma manévru, záměr patrolovací, průzkumné, kontrolní a jiné činnosti, umístění vojsk aj.

ČÁRA KOORDINACE PALEBNÉ PODPORY – FIRE SUPPORT COORDINATION LINE (FSCL)

FSCL je čára, která označuje požadavky na koordinaci při vyřazování pozemních cílů. FSCL je vytvořena zodpovědným velitelem v rámci hranic jeho prostoru, přičemž její vytvoření je konzultováno s nadřízenými, podřízenými podporujícími a ovlivněnými veliteli.

FSCL je platná pro všechny typy zbraňových systémů společné palebné podpory a pro všechny druhy munice.

Palby na cíle před FSCL (v prostoru blíže k vlastními silám) musí být provedeny pomocí pozitivní nebo procedurální kontroly. Palby na cíle za FSCL musí být koordinovány se všemi veliteli, jejichž jednotky by mohly být palbou ovlivněny (typicky jednotky hloubkového průzkumu a speciálních sil).

Vytváření FSCL probíhá na stupni brigáda a výše a vyžaduje pečlivé zhodnocení. FSCL bývá standardně umisťována blíže přednímu okraji vlastních vojsk v rámci obranných činností, než v rámci útoku. Nicméně přesná pozice záleží na aktuální situaci, schopnostech zbraní, koncepci operace aj. Poloha FSCL bývá často měněna v návaznosti na vývoj situace na bojišti a zejména pozici vlastních sil.

Právě pozice vlastních sil hraje velkou roli, kdy chybné umístění FSCL může zásadním způsobem zpomalit vedení paleb zvýšením potřeby koordinovat vyřazování cílů. Změny v poloze FSCL mohou být iniciovány veliteli nižších jednotek a jejich postupem. Se změnou FSCL musí být rychle seznámeni všichni ostatní.

Znalost koordinačních opatření představuje naprostý základ, je nutné se seznámit se všemi parametry jednotlivých koordinačních opatření, jejich vytváření, řízení a praktického významu.

Doporučená literatura

Základní

Děl-1-1, 2018. *Bojové použití dělostřelectva armády České republiky*. Praha: Ministerstvo obrany ČR.

WIRTH, Michael, 2017. *Joint Fire Support: Handbook for planning & co-ordination*. Edition 3.2. Austria.

Pub-35-14-01. *Bojové použití dělostřelectva*. Vyškov: Odbor doktrín VeV-VA, 2013. 203 s. – kapitola 4.2.1, 4.2.2, 4.3.

Pub-31-10-01. *Pozemní síly v operacích*. Vyškov: Odbor doktrín VeV-VA, 2011. 294 s. – kapitola 12.

IVAN, Jan, 2019. *Situační značky a zkratky pro dělostřelectvo: (vojenská symbolika a taktické značky pro dělostřelectvo dle APP-6) : studijní text*. Brno: Univerzita obrany v Brně. ISBN 978-80-7582-122-5.

Doporučená

AArtyP-5(A). *NATO Joint Fire Support Doctrine NATO NSO*.

Pub-31-10-01. *Pozemní síly v operacích*. Vyškov: Odbor doktrín VeV-VA, 2011. 294 s. – kapitola 3.2.1.4.